

52-гі роковини.

52-гі роковини смерті великого українського Кобзаря доводиться проводити серед сумних обставин. Ціла низка лиховісних подій пройшла оце перед очима: адміністративні заборони збирати жертви на пам'ятник, цькування реакційної преси, якісь таємні заходи в справі пам'ятника, яку вже доведено аж до сенату—все це показує, що пам'яті Шевченковій ще далеко від того спокою, який безперечно належиться людині хоч по смерті. Більш половини століття промануло від того дня, коли склепив Кобзарь свої очі, а й досі ще не затихла круг його великого наймення життєва суєта, і досі його роблять винним за те єдино, що рідний народ його прокидається до свідомого життя й шанує пам'ять свого великого проповідника добра і правди. За таких обставин, коли навіть справа з пам'ятником Шевченкові—здається небезпечною, не можна й сподіватись того, щоб ідеї його не стрівали перешкод, щоб вони вільно розходились по-між рідним народом. Але й з перешкодами вони таки розходяться і все ширші круги людей підбивають під себе...

Проте, хоч як тяжко тепер, а мусимо подбати про одну справу. На той рік мине 100 років з дня народження Шевченка, і час би до того великого дня вже задалегідь готуватись. Ми певні, що за цей рік вийдуть і нові видання творів Шевченка, і нові праці про його,—про це повинні подбати люди, що беруть участь у письменстві та в видавництвах; певні також, що святкування буде організовано, як можливо за наших обставин. Але єсть одна справа, яка конче мусить стати на ясну дорогу вже тепер, щоб до 1914 року бути зовсім скінченою,—це справа з пам'ятником. Хоча коштів на пам'ятник зібрано вже досить, але взагалі справа опинилася в непевному становищі. Нема й досі місця для пам'ятника; нема проекту... Останній конкурс, як і попередні, не дав добрих наслідків. Комісія, що мала обмірковувати справу з проектом, не подає жадних ознак життя і невідомо

навіть, чи хоч раз зібралась за два місяці... Це все показує, що тут є сила роботи, яку треба зараз же починати робити, щоб закінчити за той рік, що ще лишився до 100-літнього ювілею Шевченкового народження. З цим не можна одтягатися надалі, бо час не жде і кличе всіх, кому „сіє відать належить“, до енергичнішої праці. 1914-й рік повинен застати справу з пам'ятником вже порішеною.

З круга знайомих Шевченка

Під таким заголовком умістив д-р В. Щурат в ч. 40 „Діла“ статтю про деяких поляків—знайомих Т. Шевченка і прихильників його.

Як відомо Т. Шевченко на заслання близько зійшовся з політичними засланнями—поляками і потім листувався з ними та присвячував їм свої твори (Антонію Сіві, Богданові Залеському та инш.).

Але, як тепер можна бачити, у Т. Шевченка ще й до заслання були знайомства та приязні відносини з поляками. Про це маємо таке посвідчення.

В 1855 р. „Biblioteka Warszawska“ (т. IV., ст. 299—301) помістила під заголовком „Piesni. Ukrainskie“ два поетичні твори зложені по українськи з сильною архаїчною закраскою в мові, з котрих один, посвячений пам'яті гетьмана Петра Конашевича Сагайдачного, так і надписано „Duma o Pietrze Konaszewiczu Sahajdaszłym“). В редакційній примітці до обох пісень зазначено: „Удлено кс. Еразмом Ізопольським з Білої-Церкви“, а під самим заголовком пісні про Сагайдачного читасмо таке пояснення самого кс. Ізопольського: „Цю думу про славного на Україні гетьмана іменем Сагайдачного удлив мені *н. Шев.* В попередній мой збірці (в „Athenaeum“ И. І. Крашевського) поклав я під Сагайдачним иншу думку, яка одначе з життям того провідника козацтва не мала звязку“.

Хто може бути той *н. Шев.*? запитує д. Щурат і робить такі висновки:

„Як сама пісня, так популяризатор

*) Другий твір—це штучна пісня: „Линув сокіл, линув в хмарі“.